

технічного та технологічного потенціалу, а також розробок і проектів готових до реалізації; скорочення можливостей для спекулятивних наросувань капіталу

До факторів, які стримують розвиток венчурного бізнесу в нашій країні, належать: невисока ліквідність венчурного капіталу; відсутність державної підтримки; мала ємність фондового ринку; неготовність у межах країни купувати високотехнологічні продукти.

Отже, можна зробити висновок, що венчурні фінансування має певні переваги та недоліки. До переваг можна віднести: не потребує застав та інших будь-яких видів забезпечення, підтримка на всіх етапах розвитку компанії, надається в короткі строки (якщо фонд залучається на посівному етапі), не передбачає, як правило, виплат протягом роботи (проценти, дивіденди), великі суми (зазвичай фонди беруться вкладати кошти, якщо необхідно більше 1 млн дол., залучення коштів тоді, коли їх не має, а компанія задля розвитку їх потребує. До недоліків: складність залучення та пошуку інвесторів, необхідність виділення долі в капіталі, повне розкриття інформації, втручання інвестора в управлінські моменти, інвестор може в будь-який момент вийти з проекту, відсутність динамічного розвитку в Україні.

Література

1. Поручник А.М., Антонюк Л.Л. Венчурний капітал: зарубіжний досвід та проблеми становлення в Україні: монографія. — К.: КНЕУ, 2000. — 172 с.
2. Проблеми фінансового забезпечення інноваційного розвитку: монографія / За заг. ред. Т.А. Васильєвої, В.Г. Боронос. — Суми: Вид-во СумДУ, 2009. — 351 с.
3. Медынский В.Г., Шаршукова Л.Г. Инновационное предпринимательство: учебное пособие. — М.: ИНФРАМ, 1997. — 240 с.
4. Юхименко В.В., Юхименко Т.В. Проблеми венчурного фінансування в Україні // Фондовий ринок. — 2009. — № 27. — С. 28—32.
5. Переверзева М.Н., Малявина А.В., Попов С.А. Венчурные механизмы финансирования инновационных проектов // Менеджмент в России и за рубежом. — 2009. — № 3. — С. 22—28.
6. Венчурное финансирование: мировой опыт: сб. обзоров и реф. / РАН. ИНИОН. Центр социол. науч.информисслед. Отд. экономики; отв. ред. и сост. вып. Минервин И.Г. — М., 2001. — 106 с.

УДК: 330.1: 658

rephouse@mail.ru

Рєпіна Інна Миколаївна
д.е.н., професор
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», Україна

Repina Inna
Doctor, Professor,
Kyiv National Economic University named after
V. Getman, Ukraine

КАПІТАЛІЗАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ПРАЦІ

CAPITALIZATION OF INTELLECTUAL WORK

Анотація: Розглянуто питання створення інтелектуального продукту в результаті інтелектуальної праці та обґрунтовано потребу визначення капіталізованої інтелектуальної ренти для забезпечення інтелектуальної творчості.

Ключові слова: інтелектуальний продукт, об'єкт інтелектуальної власності, інтелектуальна рента, комерціалізація, капіталізація, вартість

Abstract: the question of creating intellectual product as a result of intellectual work and justify the need for definition of capitalized intellectual rent for intellectual creativity.

Keywords: intellectual product, intellectual property, intellectual rent, commercialization, capitalization, value

Сучасні тенденції розвитку економічної думки пов'язані з дослідженням нових товарних ринків — ринків результатів інтелектуальної праці, якщо останні представляють комерційний інтерес і можуть бути капіталізовані у вартість. Над проблемами капіталізації результатів інтелектуальної праці працювали вчені-економісти: Г. О. Андрощук, В. Д. Базилевич, О. Б. Бутнік-Сіверський, К. А. Весельська, К. І. Дмитрів, Н. О. Крикун, В. С. Новіков, В. Б. Струтинський, А. Ю. Рикуніч, А. А. Чухно, Н. О. Шпак та ін. Науковці дійшли до думки, що доктрина капіталізації результатів інтелектуальної праці виступає надійним фундаментом формування моделі інформаційного суспільства, прогрес якого тісно пов'язаний з виробленням інтелектуального продукту який є проявом людського таланту.

З точки зору матеріального виробництва *інтелектуальний продукт* — результат інтелектуальної, розумової, духовної та творчої діяльності, втілений у відкриттях, винаходах, патентах, наукових звітах і доповідях, проектах, раціоналізаторських пропозиціях, творах літера-

тури, мистецтва, музики та ін. [3]. Він набуває різноманітних форм, а його творці отримують авторське право, в силу чого вони або особисто його використовують, або можуть продати.

Проте окремі дослідники наголошують на переважанні креативного підходу при створенні інтелектуального продукту і пропонують визначати *інтелектуальний продукт* як втілення знання, інтелекту, породження людського мозку, результат духовного виробництва, основою якого є інтелектуальна творчість [4]. За цією концепцією генерування інтелектуальних продуктів сприяє формуванню ноосфери — сфера розуму, раціональної людської діяльності в умовах оточуючої її біосфери.

За даними державної служби статистики, за роки незалежності України кількість організацій, які виконують наукові дослідження й розробки, скоротилася на 27 % [5]. Найбільша кількість таких установ була зафіксована у 1998 році (1518 одиниць). Проте за період 2014—2015 рр. наша держава втратила 165 центрів наукових досліджень. Також, за 25 останніх років відбулося суттєве зменшення кількості науковців у країні. Якщо у 1991 році в Україні наукою займалося 295010 осіб, то у 2015 році кількість науковців зменшилася на 78 % і склала лише 63864 осіб. Однією з ключових причин такого становища є відсутність дієвих механізмів капіталізації результатів інтелектуальної праці, здатних забезпечити належні матеріальні умови для інтелектуальної творчості. Виходячи з цього, наукова спільнота потребує розроблення нової методології капіталізації результатів інтелектуальної праці з пошуком методів визначення інтелектуальної ренти науковця і вартості інтелектуального продукту.

Слід зазначити, що трансформація інтелектуального продукту в товар, придатний для виробництва і ринку, є найскладнішим етапом, що визначає предмет взаємовигідних стосунків між творцем і споживачем. Проте придбати такий продукт можна у разі його відчуження власником через реалізацію його вартості [1]. Звідси з'являється необхідність у нормативно-законодавчому порядку встановлення права власності на інтелектуальний продукт і виникає потреба у визначенні його первісної вартості для подальшої капіталізації.

Зазвичай під капіталізацією розуміється процес перетворення майбутніх доходів, очікуваних від використання об'єкта оцінювання, у його вартість шляхом комерціалізації. У свою чергу, комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності — це взаємовигідні дії всіх учасників процесу перетворення результатів інтелектуальної праці у ринковий товар з метою отримання прибутку чи іншої ринкової вигоди. Світова статистика свідчить, що зі 100 науково-технологічних розробок до ринку доходять 10 % тих, що дозволяють повернути з невеликим прибутком витрати на їх виробництво, і лише 4 % дають реально відчутний прибуток. У 2015 році питома вага загального обсягу витрат у ВВП України становила 0,62 %, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету — 0,21 % [5]. За даними 2014 р., частка обсягу витрат на наукові дослідження та розробки у ВВП країн ЄС-28 у середньому становила 2,03 %. Більшою за середнє значення частка витрат на дослідження та розробки була у Фінляндії — 3,17 %, Швеції — 3,16 %, Данії — 3,05 %, Австрії — 2,99 %, Німеччині — 2,87 %, Словенії — 2,39 %, Франції — 2,26 %; меншою — у Чорногорії, Румунії, Кіпрі, Латвії та Сербії (від 0,36 % до 0,77 %). Загальний обсяг наукових і науково-технічних робіт, виконаних власними силами наукових організацій України у 2015р., становив 12611,0 млн грн, у тому числі обсяг науково-дослідних робіт — 4736,9 млн грн, обсяг науково-технічних розробок — 6522,9 млн грн, обсяг науково-технічних послуг — 1351,1 млн грн. Його питома вага у ВВП становила 0,64 %.

Основним результатом капіталізації є те, що економічна організація нарощує цінність (вартість), наслідком чого є підвищення підприємством опору до навколишніх загроз і створює можливості для майбутнього зростання. Вона стає можливою у разі: юридичного визнання і захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності; визначення первісної вартості об'єктів права інтелектуальної власності (їх капіталізація як нематеріальних активів).

За результатами проведеного дослідження можна стверджувати, що завдяки власним здібностям і прагненню до постійного розвитку людина здійснює новаторську діяльність, результатом якої є інтелектуальний продукт. Питання визначення вартості даного продукту пов'язане з механізмами виокремлення інтелектуальної ренти з подальшою її капіталізацією. Відсутність таких механізмів призводить до знецінення інтелектуальної праці та зменшення результативності наукової діяльності, що в майбутньому може стримувати інноваційні процеси в країні.

Література

1. Бутнік-Сіверський О.Б. Проблеми стимулювання науково-дослідної та інноваційної діяльності / О.Б. Бутнік-Сіверський // Наука та наукознавство. — 2011. — № 1. — С. 19—25.

2. Економіко-правові проблеми в сфері інтелектуальної власності: Монографія / кол. авторів: Орлюк О.П., Бутнік-Сіверський О.Б., Ревуцький С.Ф., Нежиборець В.І., Федченко Л.Ю. та ін.; кер. авт. колективу, наук. ред. д.е.н., проф. Бутнік-Сіверський О.Б. — К.: НДІ інтелектуальної власності АПРН України, 2006. — 364 с.

3. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. — К.: Видавничий центр «Академія», 2000. — 864 с.

4. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку [Текст] / В. Д. Базилевич, В. В. Ільїн. — К.: Знання, 2008. — 687 с.

5. Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2015 році [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державної служби статистики України. — Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>

УДК 336.71

olsamsa@gmail.com

Самсонова Ольга Іванівна
старший викладач кафедри банківської
справи ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Тихоненко Юрій Васильович
к.техн.н., Інститут менеджмента
і права, м. Київ

Samsonova Olga I.
senior lecturer of SHEI «KNEU
after named Vadym Hetman»,
Tykhonenko Youri V.
nominee Doc. Tech. Sc.,
the Institute of management and law

БАНКІВСЬКІ ІННОВАЦІЇ У РЕФОРМУВАННІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

BANK INNOVATIONS IN REFORMING OF UKRAINE BANKING SYSTEM

Анотація. Розкрито сутність банківських інновацій, реформування банківської системи. Визначено фактори прискорення інноваційності банків.
Ключові слова: банківська система, банківські інновації, методи роботи, фактори інноваційності.

Summary. The meaning of bank innovations and banking system reforming is shown. The speed-up factors of bank innovativeness were defined.

Key word: Banking system, bank innovations, work methods on innovations, factors of innovativeness.

Економічний розвиток країни, як унікальне і складне явище постійно генерує для науковців питання про його рушійні сили та системні трансформації. Економічне зростання країни неможливе без відповідного підкріплення економіки певними фінансовими ресурсами. Основою функціонування економіки є надійна банківська система. Банківська система (множина пов'язаних між собою елементів, явищ, поглядів) на сучасному етапі економічного розвитку представляє взаємодію банків, правил і організаційних засад банківської діяльності, інфраструктури, законів і нормативних актів, регулювання і нагляду, норм професійної поведінки та ін. Стабільна банківська система, що динамічно розвивається є передумовою і запорукою стійкого економічного зростання.

В останні роки Україна пережила низку економічних шоків, одним з яких є нищівна девальвація національної грошової одиниці. Прийняття банківських рішень пов'язане з болючими змінами в діяльності банків: у першій половині 2016 р. майже 70 банків виведені з ринку, в яких виявлено порушень на більше ніж 256 млрд грн, десятки тисяч працівників залишилися без роботи, збиток працюючих банків становить 9,2 млрд грн (збитки потребують додаткових вливань у капітал), кредити бізнесу зросли на 0,5 % (1,6 млрд грн) поряд з надлишковою ліквідністю банківської системи у 100 млрд грн, рівень непрацюючих кредитів становить більше 50 % — це криза чи нові можливості? Оптимізму бракує, але можна вважати, що банківська система повільно починає шлях до оздоровлення. Кризовим явищам, як відомо, притаманне очищення від усього застарілого та прихід нового у формі інновацій.

У світовій економіці постійно формуються нові виклики і загрози, що матимуть безумовний вплив на банківську систему України, яка має прийняти жорсткі умови виживання. Сучасний банк є складним організмом, який приймає на себе певні ризики, а його конкурентоспроможність залежить від ефективної діяльності та здатності до швидкого впровадження інновацій.

Банки, які встигнуть першими до «інноваційного коника», зможуть зробити інноваційний стрибок, про що багато говорять в Україні. Стрімкий розвиток технологій призвів до того, що інноваційний процес стає для банків необхідністю. Сьогодні стало зрозуміло, що саме інновації можуть вивести банки на новий рівень функціонування, покращити позиції банку на ринку банківських послуг, розширити клієнтську базу, підвищити довіру клієнтів до банку, генерувати нові потоки доходів. Банки по різному організовують роботу над інноваціями, найефективнішими методами є: